

KANSI

Asko Lampinen

LUPAOPPAAN LAATIMINEN AMPUMARADAN OMISTAJALLE

LUPAOPPAAN LAATIMINEN AMPUMARADAN OMISTAJALLE

Asko Lampinen
Opinnäytetyö
Kevät 2010
Liiketalouden koulutusohjelma
Oulun seudun
ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on tehdä opas ampumaradan omistajille. Oppaan tavoitteena on informoida miten toimitaan eri sidosryhmiin, erityisesti ampumaratatoimintaan vaikuttaviin viranomaisiin ja poliittisiin päättäjiin nähden. Ampumarataopas on käytännön läheinen ja antaa taloudellisia sekä yksityiskohtaisia neuvoja ampumaradasta vastaaville henkilöille, sekä työkaluja toimia sidosryhmiin päin.

Ampumarataoppaan tekeminen on tullut ajankohtaiseksi, koska ampumaratoja ollaan lakkauttamassa uusien pohjavesi- ja melusäädösten, sekä kaavoitusmuutosten takia. Lupaprojektin ohjeiden ja neuvojen päivittäminen on tullut ajankohtaiseksi ja oppaan tavoitteena on antaa neuvoja ja työkaluja lupaprosessin eri vaiheisiin ja olla ennen kaikkea ympäristöluvan hakuprosessin alkuhetkien ajatustenkokoaja. Tulevaisuuden haasteisiin ampumaradan lupaprosessiin kuuluu lähitulevaisuudessa ampumaratoja koskevien ampumase lakien, ampumaratojen lupasäädösten ja lakien uudistukset. Ne tulevat vaikuttamaan myös ampumarataverkoston säilymiseen.

Ampumaratojen lupaprosessissa tutkittavia ja huomioonotettavia pääasioita ovat maaperä-, pohjavesi- ja melututkimukset sekä kaavoitus- ja turvallisuusselvitykset. Ampumaratojen omistajien olisi hyvä vuosittain tarkistaa ennakkoon pohjavesiluokitukset sekä kaavoituksen muutokset. Lisäksi tulisi ottaa huomioon aluepoliittisten päätöksiä vaikutukset maakunta-alueen ampumaradoille.

Asiasanat: ampumarata, ampumakokeet, ympäristölupa, kaavoitus, maaperätutkimukset, pohjavesitutkimukset, melututkimukset, julkisuus- ja turvallisuusselvitykset.

Asko Lampinen
Creating guide for up shooting tracks owners
Esa Anttila
2010 30 pages

ABSTRACT

The goal of this functional thesis is was create a guide for shooting track owners. The objective of the guide it was clarify how to operate with other interest groups, officials who affect the operations of the shooting track and political decision makers. The guide for the shooting tracks is pragmatic by nays invoices and detailed information for people who are responsible for the up - keep of shooting tracks as well as tools for working with other interest groups.

Creating of this guide has become a very current issue because shooting tracks are being closed groundwater laws, noise and city planning. Environmental laws and a change in communal attitude, updating the project instructions and guidelines, has become a topical and the objective of the guide was to give tips and tools for the different stages of the permit process and above all work as sampler of thoughts in the early stages of the environmental permit process. As future challenges for the permit process includes firearm laws, shooting track environmental regulations and reforms of hunting laws which affect the activity of shooting tracks now and in the future.

The matters that needed research which reclined in the affect permit processes of shooting tracks include soil and ground water reports, noise reports, city planning and security reports. The owners of shooting tracks should annually check the ground water reports, changes in city planning, communication and positive media image. Further mom pay give attention to should be paid communal political decisions on local shooting tracks.

Keywords: shooting track, shooting trials, environmental permit, city planning, soil reports, groundwater reports, noise reports, and publicity and security reports.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	AMPUMARATOJEN KÄYTTÄJÄRYHMÄT	8
2.1	METSÄSTÄJÄIN KESKUSJÄRJESTÖ	8
2.2	SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO.....	10
2.3	SUOMEN AMPUMAUURHEILULIITTO	12
3	LUPAVIRANOMAISET.....	15
3.1	KUNNAN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	15
3.2	ELINKEINOLIIKENNEYMPÄRISTÖ-KESKUS	16
3.3	KUNNAT.....	16
3.4	POLIISI	18
4	YMPÄRISTÖ JA TURVALLISUUSSELVITYKSET	20
4.1	MAAPERÄ JA POHJAVESITUTKIMUKSET.....	20
4.2	MELUTUTKIMUKSET	21
4.3	TURVALLISUUSKATSAUS.....	22
5	TIEDOTTAMINEN JA MIELIKUVAT	23
6	AMPUMARADAN LUPAOPPAAN TEKEMINEN.....	25
7	POHDINTA	27
	LÄHTEET	29

1 JOHDANTO

Ampumaratoja käyttäviä ihmisiä on Suomessa yli 300 000. Jokaisessa kunnassa on yleensä vähintään yksi ampumarata. Suomessa on 1.5 miljoonaa ampuma-asetta ja valtaosa aseista on hankittu metsästystarkoitukseen. Yleisin metsästyskäyttöön hankittu ase on haulikko, jota käytetään ennen kaikkea pienriistan metsästyksessä. Nuorten metsästäjien ensimmäinen asehankinta on yleensä haulikko. Ampumaratojen suurin ongelma on pääsääntöisesti haulikkoratojen ympäristölupakysymykset.

Ampumaratoja tarvitaan pääasiassa näyttääksemme näyttökokeella metsästyksen liittyvän ampumataidon. Ampumataidon parantumisen ohella aseenkäsittelyn turvallisuus lisääntyy ja riistaeläinten tarpeeton haavoittaminen vähenee. Ampumaratoja käyttävät myös viranomaiset ja maanpuolustusjärjestöt, jotka ylläpitävät ampumataitoja sekä järjestävät jäsenilleen kilpailutapahtumia. Ampumaurheilu on viime aikoina ollut suomalaisessa huippu-urheilussa yksi menestyneimmistä lajeista. Pienten paikkakuntien ampumaradat ovat yleensä merkittävä tekijä. Ratoja käytetään urheilu- ja metsästysammunnassa, uusien harrastajien sekä urheilijoiden harjoittelu- ja kilpailupaikkoina.

Valtakunnallisessa ja kunnallisessa päätöksentekoprosesseissa mukana olevat ympäristöviranomaiset, poliitikot ja luottamusmiehet ovat vastuullisilla ja tärkeillä paikoilla päättäessään ampumaratojen sijainnista ja lukumääristä. Ampumaratoja ollaan lakkauttamassa monestakin eri syystä, jolloin kokonaisnäkemys jää eri viranomaisilta näkemättä. Toiminnallisella opinnäytetyöllä on tavoitteena esittää ampumaratojen omistajille ja eri sidosryhmille kokonaisnäkemys ampumaratojen tarpeesta ja monipuolisesta käytöstä suomalaisessa yhteiskunnassa. Metsästyksen ja eränkävynnin merkitys suomalaisessa kulttuurissa on ominaispiirre, jota ei esiinny yhtä vahvana muissa eurooppalaisissa kansakunnissa.

Ampumaratojen merkittävimpänä tekijänä lupaprosessissa on yleensä uuden ympäristöluvan hakeminen ampumaradalle, jossa tärkeimpänä seikkana on ampumaradalle tehtävät maaperä- ja pohjavesiselvitykset. Muut tärkeät seikat lupaprosesseissa ovat melu, turvallisuuskatsaus ja kaavoituksen tämänhetkinen tilanne sekä kaavoituksen muutokset ampumaradan läheisyydessä. Ampumaradan omistajan olisi syytä olla itse aktiivinen ja selvittää ennakkoon oman ampumaradan mahdolliset uhat ja mahdollisuudet. Eri ampumaratojen lupapäätökset eivät tällä hetkellä valitettavasti ole tasapuolisia ja päätökset ampumaradan pidon jatkamiseksi ja sulkemiseksi ovat toisistaan poikkeavia. Ennakkoon sopimalla asioista ja paikalliset sovittelut antaisivat mahdollisuuksia estää riitatapauksien siirtymisen oikeusasteisiin. Näin ollen säästettäisiin huomattavasti kalliita ja turhia yhteiskunnallisia kustannuksia.

Ampumaradan omistajien ja käyttäjien olisi myös syytä pohtia positiivisen medianäkyvyyden ja avoimuuden näkökantoja. Tiedottamisen merkitys nyky-yhteiskunnassa olisi otettava huomioon jokaisessa ampuma- ja metsästysseurassa. Julkisuus ja pitkäjänteinen median kanssa tehtävä yhteistyö antaisi enemmän vaikutusmahdollisuuksia kriisi- ja ongelmatilanteissa. Viranomaiset ja poliitikot muodostavat omia ajatuksia ja mielipiteitään myös median kautta saatujen tietojen välityksellä.

Ampumaradan lupaoppaan perusideana on antaa ajatuksia, ohjeita ja ottaa huomioon, mitkä eri viranomais- ja aluepoliittiset seikat vaikuttavat paikallisen ampumaradan säilyttämiseen. Opas herättää myös ajatuksia kuntien eri päättävien tahojen kanssa käytävien keskustelujen tarpeellisuudesta. Oppaan tarkoituksena on säilyttää ampumarataverkosto mahdollisemman kattavana ja antaa ohjeita ennakkovalmisteluihin eri lupahakuprojekteihin.

2 AMPUMARATOJEN KÄYTTÄJÄRYHMÄT

Ampumaradan käyttäjät ovat usein samalla ampumaratojen omistajia ja ennen kaikkea eri ampumaurheiluliittojen ja metsästäjäjärjestöjen jäseniä. Yksittäinen radan käyttäjä ei aina hahmota kokonaisuutta siitä, kuinka monikäyttöinen ja tärkeä on yksittäinen ampumarata-alue. Käyttäjryhmiä on lukuisia ja niihin on pyritty kokoamaan suurimmat ja tärkeimmät ryhmät, jotka käyttävät joka vuosi ampumaratoja harjoitteluun, ammutakokeisiin, virkistyskäyttöön ja kilpailutapahtumiin.

2.1 Metsästäjain keskusjärjestö

Metsästäjain keskusjärjestö on perustettu 1962. Keskusjärjestö perustettiin turvaamaan koulutus, talous ja hallinto sekä informaatio palvelut koskemaan yli 300 000 metsästäjän tarpeita. Keskusjärjestön tärkeimpiä visioita ovat kestävä kehitys, metsästyksen säätely ja riistanhoidon kehittäminen. Keinot päästä tavoitteeseen on metsästäjille annettava koulutus, ohjaus, riistanhoitokokeilut ja eri sidosryhmien kanssa käytävät kehityskeskustelut. Metsästyslaki määrittää ne viranomaiset ja henkilöt jotka muodostavat metsästäjien etuja ajavat tahot. Metsästäjien keskusjärjestö jakautuu piiriorganisaatioon ja riistanhoitoyhdistyksiin. Ylintä päätäntävaltaa käyttää edustajakokous. Metsästyslakiin on kirjattu myös hirvieläinten ja suurriistan metsästyksen tarvittavan ammutakokeen suorittaminen, joka on voimassa kolme vuotta.

(Metsästäjain keskusjärjestö 2010, hakupäivä 11.1.2010.)

Metsästäjain keskusjärjestö ja riistanhoitoyhdistykset ollaan tämänhetkisten suunnitelmien mukaan lakkauttamassa vuonna 2011 ja tilalle tulisi 15 alueellista riistakeskusta. Riistakeskukset sijoittuisivat nykyisten riistanhoitopiirien paikoille joissa nykyiset toimihenkilöt jatkaisivat. Riistanhoitoyhdistykset toivovat muutoksien tuovan enemmän mahdollisuuksia, esimerkiksi tukea ampumaratojen ympäristölupien hakemisessa ja neuvonnassa. (Nikunlaakso 2009, 48.)

Riistanhoitopiirit ovat riistanhoitoyhdistysten toimintaa ohjaava ja valvova taho. Riistanhoitopiirien tehtäviin kuuluu järjestää kouluttaminen ja neuvonta riistanhoitoyhdistysten jäsenille. Riistanhoitopiirit ovat myös yhteysviranomaisen maa ja metsätalousministeriöön päin. Riistanhoitopiireihin on yleensä palkattu riistapäällikkö ja riistanhoitoneuvoja. Riistanhoitopiirin hallitus valmistelee kokouksiin tulevat asiat, joissa ylintä päätösvaltaa käyttävät riistanhoitoyhdistyksistä valitut metsästäjäjäsenet. Piirien toimivaltaan kuuluu myös pyyntilupien antaminen ja määrittäminen. (Metsästäjien keskusjärjestö 2010, hakupäivä 11.1.2010.)

Riistanhoitoyhdistykset ovat yleensä yhden kunnan tai kahden kunnan yhteinen, metsästäjien käytännön toiminnan paikallisyhdistys. Riistanhoitoyhdistyksiä oli Suomessa vuonna 2009 yhteensä 298 kappaletta. Toimintaa ohjaa toiminnanohjaajan lisäksi riistanhoitoyhdistyksen hallitus. Ylintä päätösvaltaa käyttää riistanhoitoyhdistyksen kokous. Toimintaa rahoitetaan pääsääntöisesti metsästäjiltä kerättäviltä riistanhoito-, hirvilupa-, ammutakoe- ja metsästäjäutkimusmaksuilla. Riistanhoitoyhdistykset tekevät käytännössä keskusjärjestön sekä riistanhoitopiirien määrittämät tehtävät. Merkittävää toimintaa on yhdistyksellä ampumakokeiden, metsästäjäutkimusten, riistanhoidon ja metsästyksen valvonnan sekä kolarihirvien jäljestäminen. Merkittävää on myös suurpetokantojen seuranta. (Metsästäjien keskusjärjestö 2010, hakupäivä 11.1.2010.)

Metsästysseuroilla oli vuonna 2005 käytössä 800 ampumarataa. Vuonna 2000 ampumaratoja oli metsästysseuroilla 10 prosenttia enemmän kuin vuonna 2005 eli noin 880 kappaletta. Erityisesti pienten ampumaratojen vähentyminen oli selkeästi näkyvässä eri puolilla Suomea. Hirviratojen ja luodikkoratojen määrä oli kuitenkin hiukan lisääntynyt edellisestä selvityksestä. Haulikkoratojen määrä oli puolestaan vähentynyt vuoden 2005 selvityksestä. (Vikberg 2007,40.)

Riistanhoitoyhdistykset järjestävät suurriistan metsästyksen sovelletun ampumakokeen, joka antaa valmiuksia turvalliseen, harkittuihin ja tarkkoihin

riistalaukauksiin. Ampumakokeen tarkoituksena on myös harjoittelu ja tutustuminen omaan metsästysaseeseen, joka lisää muiden metsästäjien ja metsässä liikkujien turvallisuutta. Ampumakoe tulee suorittaa, jos aikoo metsästä rihlatulla luotiaseella kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, metsäkaurista, hirveä, valkohäntäpeuraa, metsäpeuraa tai karhua. Ampumakokeita on kolme erilaista, jotka voidaan luokitella kauris, karhu, ja suuret hirvieläimet. Aseeseen liittyvät teho vaatimukset liittyvät myös läheisesti suoritettuun asekokeeseen. Riistanhoitoyhdistys antaa todistuksen hyväksytystä ampumakokeesta. Todistus on voimassa kolme vuotta. Ennen koetta metsästäjän pitää näyttää henkilötodistus, voimassa oleva metsästyskortti ja aseeseen oikeutetut hallussapitoluvat tai rinnakkaisluvut. Ampumakoe suoritetaan radalla, joka on hyväksytty viralliseksi ampumaradaksi. Virallisen ampumaradan luvan on antanut lääninhallitus eli nykyinen Ely- keskus tai puolustusvoimat. (Metsästäjien keskusjärjestö 2010, hakupäivä 11.1.2010.)

Nykyisin kunnallisen ympäristöviranomaisen ympäristölupa on ratkaisevassa roolissa virallisen ampumaradan hyväksymisessä. Ampumakoe suoritetaan nykyisin paikallaan olevaan maalitauluun. Aikaisemmin ampumakoe suoritettiin liikkuvaan maalitauluun. Suurin osa metsästyseuroista harjoittelee kuitenkin vanhan ampumakokeen sääntöjen mukaan liikkuvaan hirvikuvioon. Metsästäjien lakisääteinen merkkiammuntakokeeseen tarvittava rata-alue ja laitevaatimukset ovat helpottuneet. 75 metrin rata ja seisova maalitaulu riittävät nykyisen metsästyslain mukaisen kokeen suorittamiseen.

2.2 Suomen metsästäjäliitto

Suomen Metsästäjäliitto on perustettu 1921. Suomen Metsästäjien keskusjärjestöstä noin joka toinen, eli 150 000 metsästäjää on liittynyt Suomen Metsästäjäliittoon. Suomen Metsästäjäliitto on vapaaehtoisuuteen perustuva metsästäjien etujärjestö. Metsästäjäliitto osallistuu aktiivisesti metsästäjiin koskeviin asioihin ja kehittää metsästyseuratoimintaa ja metsästäjien ampumataitoja. Metsästäjäliitto järjestää aktiivisesti nuoriso, riistanhoito ja

metsästäjien ampumakilpailu toimintaa. (Suomen Metsästäjäliitto 2008, hakupäivä 8.1.2010.)

Metsästäjäliitto järjestää vapaaehtoisuuteen perustuvaa kilpailutoimintaa ilma, luoti ja haulikkolajeissa. Metsästäjäliitto tekee arvokasta työtä kehittäessään metsästäjien ampumataitoja niin harjoitteluolosuhteiden, harjoittelun ja kilpailutapahtumien kautta. Metsästäjäliitto järjestää vuosittain suomen suurimmat ampumakilpailut useassa lajissa. Metsästäjäliiton lajeja on kymmenen. Näitä ovat hirvenjuoksu, hirvenhiihto, metsästyshirvi, metsästysluodikko, metsästystrappi, metsästyshaulikko, pohjoismainen metsästysammunta, eurooppalainen metsästysammunta, ilmaluodikko ja ilmahirvi. Kaikissa lajeissa on suomenmestaruuskilpailut ja osassa on pohjoismaiset mestaruuskilpailut ja Euroopan-mestaruus kilpailut. (Suomen Metsästäjäliitto 2008, hakupäivä 22.2.2010.)

Metsästäjäliiton ampumatoiminnan toiminnan mahdollistaa monipuolinen ratakokonaisuus johon sisältyy skeetrata, traprata, hirvirata ja luodikkorata. Sisätilat mahdollistavat myös ilmakivääri lajien harrastusmahdollisuudet. Ulkoratojen suomenmestaruus kilpailujen järjestämisen mahdollistaa kolmen skeet ja trapradan kapasiteetilla, kahden juoksuhirven ja yhden katetun luodikkoradan rakentamisella.

Metsästys ja kalastusliiton visiona on maa ja vesialueita omistamattoman suomen kansalaisen eräharrastuksen turvaajana. Liiton visiona on myös turvata jäsenistölle mahdollisuus kalastaa ja metsästä, jos jäsen muuttaa pois kotipaikkakunnastaan, jolloin harrastamista voi jatkaa myös nykyisen asuinpaikkakunnan lähellä. Visioon kuuluu myös keskustelu eri sidosryhmien kanssa valtion omistamien maa ja vesialueiden käyttömahdollisuuksista. Liiton arvoihin kuuluu nuorten kouluttaminen riistanhoitoon ja suomalaisen eräkulttuurin perinteisiin. Suomalaisen eräkulttuurin edistäjänä liitto on toiminut jo yli 60- vuotta. Liiton jäsenet ovat jakautuneet yhdeksään piiriin ja jokaisessa piirissä on aktiivisesti toimivia seuroja. Ylintä päätösvaltaa käyttää liittokokous. Metsästys ja kalastusliitto järjestävät vuosittain kalastus, ammunta ja ajavien

sekä haukkuvien koirien suomenmestaruuskilpailut. (Erämies 2010, hakupäivä 11.1.2010.)

Metsästys ja kalastusliiton vuosittaisissa mestaruuskilpailuissa lajeina on metsästystrappi, metsästyshaulikko, metsästyshirvi ja metsästysluodikko. Ampumaradan ratavaatimuksiin nykyisiin osallistumismääriin suhteutettuna riittää yksi metsästystraprata, yksi skeetrata, liikkuvanhirven rata ja yksi 100 metrin luodikkorata.

2.3 Suomen ampumaurheiluliitto

Suomen Ampumaurheiluliitto on ampumaurheilun tarpeita varten perustettu vuonna 1919. Ampumaurheiluliiton tarkoituksena on kehittää ampumaurheilijoiden harjoittelua, valmennusta ja kilpailutoimintaa kotimaassa. Liitto on myös aktiivisesti mukana kansainvälisessä ampumaurheilutoiminnassa. Ampumaurheilu on noussut viimeaikoina yhdeksi menestyneimmäksi urheilulajiksi suomessa. Liiton visiona on kehittää ja edistää turvallista ampumaratatoimintaa. Jäseniä liitolla on yli 34 000. Arvopohjana liitolla on avoimuus, turvallisuus, oikeudenmukaisuus ja ympäristöstä huolehtiminen. Urheiluna laji soveltuu kaikenikäisille ja soveltuu myös vammaisille. (Ampumaurheiluliitto 2010, hakupäivä 11.2.2010.) Ampumaurheiluliitto on kehittänyt rataolosuhteiden parantamisohjelman eli AMPU- hankkeen kehittämään ratatoimintoja harrastus, ympäristö ja turvallisuusolosuhteiden osalta. Uusia innovaatioita syntyy myös koko ajan ympäristöriskien vähentämiseksi ja hyvien ratojen rakentamiseksi. (Viitanen 2009, 29.)

Apumaurheiluliiton lajit voidaan jakaa yhdeksään eri pääryhmään eli kivääri, pistooli, haulikko, riistamaali, practical, silhuetti, kasa-ammunta, mustaruuti ja vammaisurheilulajit. (Ampumaurheiluliitto 2010, hakupäivä 11.2.2010.)

Reserviläisurheiluliitolla oli 85 000 jäsentä vuonna 2009. Liiton toiminnassa on mukana läheisesti reserviläisupseeriliitto, reserviläisliitto,

maanpuolustusnaisten liitto ja maanpuolustuskiltojen liitto. Reserviläisurheiluliitto on merkittävä valtakunnallinen urheilujärjestö. Reserviläisurheiluliitto on vapaaehtoisen maanpuolustuksen käytännön toiminnan liitto. Liiton tarkoituksena ja tavoitteena on maanpuolustustahdon sekä jäsenten kenttäkelpoisuuden parantaminen. Käytännön toiminta suuntautuu erityisesti ammuntaan, liikuntaan, urheiluun ja maanpuolustustahdon edistämiseen. Vuonna 2006 toimintaan osallistui yli 27 000 jäsentä ja suosituin toimintamuoto oli ammunnan harjoittelu ja kilpailutoiminta. Liitolla on tärkeä rooli myös maanpuolustuksen kehittämisessä muiden maanpuolustusjärjestöjen ja puolustusvoimien kanssa. (Reserviläisurheiluliitto 2010, hakupäivä 16.2.2010.)

Reserviläisammunta on reserviläisliiton suosituin toimintamuoto. Liiton ampumalajimuotoja on useita ilma-aseista järeisiin sotilasaseisiin. Vasta-alkajille ja aseettomille jäsenille järjestetään koulutusta ja tarvittaessa voidaan järjestää laina- aseita aloittavan jäsenen tutustuessa ampumakoulutukseen. Vuosittain järjestetään paikalliset ja valtakunnalliset mestaruuskilpailut reserviläisliiton jäsenille. Paikallisyhdistykset järjestävät mahdollisuuden osallistua ampumarjoitteluun ja paikalliseen kilpailutoimintaan joko omilla radoilla tai yhdistykset vuokraavat radan muilta ampumaradan pitäjiltä. Reserviläisurheiluliitto järjestää valtakunnalliset mestaruuskilpailut vuosittain reserviläisliiton jäsenille. (Reserviläisurheiluliitto 2010, hakupäivä 11.1.2010.)

Poliisiurheiluliitto on perustettu 1948. Jäseniä liitolla on noin 10 000. Liiton alkuperäisenä tarkoituksena oli liikuntakasvatus, ampumakoulutus ja kansainvälinen kilpaurheilu. Alkuaikoina liiton riveistä löytyi huippu-urheilijoita mutta poliisin työajat asettavat nykyisin rajoituksia huippu-urheilijan harjoittelulle, jolloin toiminta on nykyisin suunnattu poliisien fyysisen kunnon kehittämiseen ja virkistystoimintaan. Poliisiurheilu liitto järjestää vuosittain jäsenilleen urheilukilpailuja. Ammunta kuuluu oleellisesti jäsenten vuosittaisiin mestaruuskilpailuihin.

Poliisin on vuosittain suoritettava henkilökohtaisen virka- aseiden tasokoe osoittaakseen hallitsevansa turvallisen aseenkäsittelyn, pystyvänsä auttamaan työtovereita ja osoittamaan kansalaisille turvallisuutta. Lain mukaisen poliisin virka- aseiden tasokoe on käsiaseella tapahtuva aseenkäsittelyä, käskyjen antamista, aseiden häiriön hallintaa ja osumatarkkuutta. Poliisit myös harjoittelevat muiden aseiden esimerkiksi kiväärin ja haulikon käyttöä, joita tarvitaan yleisen turvallisuuden ylläpitoon vaarallisissa tilanteissa. (Poliisilehti 2001, hakupäivä 18.1.2010.)

Poliisien ampumaharjoittelu ei rajoitu ainoastaan virka- aseiden tasokokeeseen, vaan poliisit harjoittelevat aseiden käsittelyä usein paikallisilla maakunnan ampumaradoilla. Poliisit harjoittelevat niin pistooleilla, kivääreillä kuin haulikoilla joita he tarvitsevat työssään poikkeuksellisissa tilanteissa suojellakseen siviilejä, itseään ja työpariaan. Poliisit joutuvat myös riistanhoidollisiin tehtäviin suurriistan ja liikenteen kohtaamisissa, liikenneonnettomuustilanteissa ja esimerkiksi suurriistan poikkeuksellisissa kulkeutumisissa kaupunkiin ja taajamiin.

3 LUPAVIRANOMAISET

Eniten ampumaratatoimintaan vaikuttava ja merkittävin lupaviranomainen on kuntien ympäristöviranomaiset ja ympäristölautakunnat. Vuonna 2000 tuli voimaan uusi ympäristölaki, joka velvoittaa hakemaan uutta ympäristölupaa ulkona sijaitsevalle ampumaradalle. Aiemmin luvan myönsi lääninhallitus ja jokaisessa kunnassa ollut ympäristösihteeri. Kunnan rooli kaavoituksessa on toinen merkittävä tekijä ampumaradan lupaprojektissa. Turvallisuuslausuntoja ampumaradoista on muutamissa tapauksissa antanut ympäristölautakunta, joka antaa aihetta avoimiin kysymyksiin eri viranomaisten vastuualueista.

3.1 Kunnan ympäristölautakunta

Yksittäisessä kunnassa on yleensä ympäristösihteeri ja ympäristölautakunta tai usean kunnan yhteinen ympäristölautakunta joka ympäristövirkamiesten laatimista esityksistä päättää ympäristö, terveys, elintarvike ja eläinsuojelusta.

Lain 3 § määrittelee kunnan ympäristönsuojelu tehtävät seuraavasti: Kunnan tulee alueellaan valvoa ja edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö. (Kunnan ympäristönsuojelu tehtävät lainsäädännössä, hakupäivä 22.2.2010.)

Kunnallisia yleisviranomaisia ovat kunnanhallitus, kunnanvaltuusto, rakennuslautakunta, ympäristölautakunta ja ympäristöviranomainen. Kuntatasolla viranomainen toimii lupa ja valvontaviranomaisena, päätökset eivät voi olla poliittisia vaan päätöksien pitää perustua lakiin. (Hollo, 2009, 119.)

3.2 Elinkeinoliikenneympäristö-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat valtion paikallishallinnon valvontaviranomaisia. ELY- keskuksia on Suomessa 6 kappaletta joihin on koottu TE- keskusten, tiepiirien, merenkulkulaitoksen, ympäristökeskusten, läänien liikenne ja sivistysosastot. Keskuksen vastuualueina on elinkeino, liikenne ja ympäristöasioiden hoito. Ympäristöhallinnon tehtävänä on kehittää ympäristösuojelua, valvoa ja ohjata ympäristölainmukaisia ratkaisuja toimialueellansa. Ympäristöviranomaiset antavat myös lausuntoja muille viranomaisille ja lautakunnille ympäristöä koskevista asioista. (ELY- keskus 2010, hakupäivä 22.2.2010.)

Haastattelin pohjois-pohjanmaan Elinkeino, liikenne ja ympäristökeskuksen ympäristöneuvosta Mikko Lukkarista. Lukkarinen sanoi, että heillä ei ole valtaa päättää asioista vaan he antavat valtion viranomaisena lausuntoja ampumaratoihin liittyviin seikkoihin. Poikkeustapauksina he voivat nostaa oikeusjuttuja jos ympäristönsuojelu seikkoja ei ole otettu riittävästi huomioon. Lukkarinen opasti lähettämään Vaasan vesioikeuteen aina asiapapereita jotka vaikuttavat ampumaradan ympäristölupapäätökseen. Lukkarinen suositteli myös että kunnat ottaisivat vahvemman ja tarkemman kannan ampumarata asioissa. Kaavoitus asioissa hän kehotti olemaan hyvin tarkkana, että ei tulisi yllätyksiä ampumaradan läheisyyteen rakennettavien asutusten tai muun rakentamisen suhteen. (Lukkarinen, 2010, haastattelu.)

3.3 Kunnat

Kunnilla on kaksi tärkeää tehtävää kaavoituksessa, kaavoitus velvollisuus ja kaavoitusvalta. Kunnan kaavoitusvalta tarkoittaa monopolivaltaa eli kunnalla on päätäntävalta edistää kunnan kestävästä kehitystä, sekä kunnan tulisi tarvittaessa laatia yleiskaava ohjaamaan kunnan omia tavoitteita ja visioita. Kaavoitus velvollisuus tarkoittaa vuosittaista kaavoituksen tarkistamista ja päivittämistä, jossa hyvänä työkaluna on kunnan asemakaava. (Hollo, 2009, 161.)

Kaavoituksella on suuri merkitys ampumaratatoimintaan, jokaisen ampumaseuran ja riistanhoitoyhdistyksen olisi syytä huolehtia vuosittain kaavoituksen muutoksista omassa kotikunnassa, sekä laajemmassa maakuntaliiton laatimassa maakuntakaavassa. Ampumarata- alueen pitää olla maakunta ja yleiskaavassa, kaavoituksen muuttuessa on jokaisen ampumaradan omistajan huolehdittava merkintöjen säilyttämiseksi kaavassa. Kaavassa ampumaradan merkintä on EA- merkki. Kaavoitus voidaan jakaa kolmeen pääluokkaan maakuntakaavaan, yleiskaavaan ja asemakaavaan. Maakuntakaava on maakunnan alueen kuntien yhteinen yleissuunnitelma maankäytön ja rakentamisen suhteen. Yleiskaava on yksityiskohtaisempi ja on yleensä yhden kunnan alueella tapahtuva kaavoitus. Yleiskaava ei nykyisin ole pakollinen jokaisessa kunnassa, mutta jos se on erikseen mainittu, niin kunnalla on velvollisuus yleiskaava asettaa, sekä myös tarkistaa yleiskaava vuosittain. Asemakaava on tarkin ja yksityiskohtaisempi kaavoitusmuoto. Asemakaava on yleensä kunnanalueesta pieni osa tai yksityiskohta, joka tarkoittaa maakuntakaavaa ja yleiskaavaa. (Hollo, 2009,161.)

Maakunta kaava on maakunnan alueen kuntien yhdessä suunnittelema kaava, joka ottaa huomioon ympäristönsuojelun, kulttuurin vaalimisen, yhteiskunnallisen ja liikenteen kokonaisuuden, sekä elinkeinon toiminnan edistämisen. Kaavan sisällytettyjen tavoitteiden tulisi olla sopusoinnussa valtiollisten tavoitteiden sovittamisessa alueellisiin tavoitteisiin. Maakuntakaavan vahvistaa Ympäristöministeriö. Valitusten ja muistutusten ratkaisujen jälkeen sekä oikeudellisten tuomioistuinten päätösten jälkeen tulee maakuntakaava voimaan. Ympäristöministeriön etuja valvoo paikallisesti Ely- keskus.(Hollo, 2009,161.)

Asema ja yleiskaavan valmistuttua kaavoitus asetetaan yleisesti nähtäville ja tästä alkaa asianomaisten ja kuntalaisten valitus ja huomautusaika. Kaikilla kuntalaisilla, viranomaisilla ja yhteisöillä on oikeus 30 päivän ajan esittää asianomaisena valitus kaavan vaikutuksesta. Valitusten käsittelyjen jälkeen kaava vahvistetaan, jolloin kaava tulee voimaan. (Hollo, 2009, 178.)

Ely- keskuksen ympäristöviranomaisen tehtäväkuvaan kuuluu seurata kuntien yleiskaavojen ja asemakaavojen valmisteluja. Maakuntakaavan laadintaa keskus seuraa ja ohjeistaa valtion paikallisena ympäristöviranomaisena. Keskeisiä tehtäviä keskuksella on seurata ympäristölakien ja alueidenkäyttötavoitteiden noudattamista. Keskuksen tehtävänä ei ole osallistua yksittäisiin kaavoitukseen ja päätöksentekoon. Yleisenä valvontaviranomaisena keskus seuraa lakien toteutumista yleisen edun valvojana. (Hollo, 2009,179.)

Ympäristöministeriön tehtäviin kuuluu rakentamisen ja yleisen käytön ohjaus ja neuvonta valtakunnan tasolla. Ympäristöministeriö seuraa ja ohjailee kuntien ratkaisuja kaavoituksen seurauksena tapahtuvasta yleisistä linjauksista, jonka paikallista käytäntöä valvoo Ely- keskus. Ympäristöministeriön tämänhetkinen rooli kaavoituksessa on maakuntakaavojen vahvistaminen ja ottaa myös kantaa kaavan muistutuksiin ja lausuntoihin. Kaavaan kohdistuvat rajoitukset, kiellot ja oikeusvaikutukset tulevat vasta voimaan oikeuden tai valitusten päätösten jälkeen.(Hollo, 2010,178.)

3.4 Poliisi

Poliisiviranomaisen luvat ampumaradoille ovat muuttuneet ratkaisevasti koska vuonna 2000 tuli voimaan uusi ympäristölaki, joka määrittää luvan ampumaradan perustamiselle. Poliisiviranomaisen rooli on ratkaisevasti vähentynyt lupaprosesseissa. Kuitenkin tulevassa ampumasevelakiuudistuksessa, joka on valmisteilla suomen eduskunnassa keväällä 2010, ampumaradalla tapahtuvassa harrastustoiminnasta voi olla suuri merkitys myönnettäville uusille aseluvulle. Aselupien myöntämisen perusteina voi olla vaatimus ampumaseuraan tai metsästysseuraan liittymisen ja aktiivisen harrastamisen toteaminen. Nykyisen ampumarataverkoston harveneminen voi vaikeuttaa sitä kautta uusien ampumasevelupien hakemiseen.

Yksityisen ampumaradan perustaja on velvollinen hakemaan ase-elinkeinolupaa kaupallisen ampumaradan perustamiseen, sisäministeriön arpajais- ja asehallintayksiköltä. Ase-elinkeinoluvan haltian vastuuhenkilöt ovat velvoitettuja vuosittaisiin turvallisuustarkastuksiin. (Sisäasiainministeriö 2010, hakupäivä 22.2.2010.)

Vuonna 2009- 2010 on ollut valmisteilla uusi ampuma-aselaki. Uusi ampuma-aselakilaki sai aloitteen traagisista koulusurmista. Ampuma-ase keskustelu on käynyt niin lainvalmistelussa kuin kansalaiskeskustelussa kiivaana. On huomattu kuitenkin tärkeäksi että lakiesitys on huolella suunniteltu, jotta laki olisi selkeä ja ottaa huomioon metsästyksen ja ampumaurheilun erityispiirteet. (Viitanen 2009, 34- 35.)

Aselakiuudistus pitää sisällään seuraavia asiakohtia. Käsiaseiden omistamisen ja luvan saamisen ehtona olisi 20 vuoden ikä tai olisi kyettävä osoittamaan metsästysharrastus tai urheiluharrastus. Harrastuksen osoittaminen jäisi ampumaseuran, riistanhoitoyhdistysten ja metsästysseuran aktiivijäsenten arvioitavaksi. Käsiaseluvan muutoksiin on tulossa myös määräaikaisuus, viiden vuoden jaksoihin. Lupaviranomaiselle annetaan oikeus myös saada tietoja aseluvan hakijan terveystiedoista, varusmiespalveluksen suorittamisesta ja rikosrekisteristä. Muiden kuin käsiaseiden asehankintalupiin on tulossa alaikärajan nostopaineita 15 vuodesta 18 vuoteen, 15 vuotiaalle annetaan mahdollisuus ampuma-aseen rinnakkaisluvalle huoltajan suostumuksella. (Eduskunta haku ja asiakirjahaku, hakupäivä 31.1.2010.)

4 YMPÄRISTÖ JA TURVALLISUUSSELVITYKSET

Ampumaratojen ympäristöluvan saamisen ehtona on selvittää sidosryhmien kanssa ampumaratojen lähellä olevien pohjavesien sijainti, pohjavesien luokitus sekä asutukselle aiheutuvien meluhaittojen tarkistaminen. Ampumarata alueen maanomistus on myös tärkeää selvittää, jotta kaikki ampumaratatoiminnasta johtuva haitta jää ampumaradan toiminnasta vastaavan yhdistyksen tai seuran omalle alueelle.

4.1 Maaperä ja pohjavesitutkimukset

Ampumaradan ympäristöluvan uudelleen hakeminen on nykyisen ympäristölain mukaan pakollinen. Ampumaradan haltija ja maa-alueen omistajaa veloitetaan ehkäisemään mahdollisesta ampumarata toiminnasta johtuva maaperän likaantuminen ja ehkäisemään ampumaradan toiminnasta alueella mahdollisesti sijaitsevan pohjaveden likaantuminen. Ampumaradalla tapahtuvan harjoittelun ja kilpailutoiminnan vaikutus alueella tai alueen lähellä oleviin pohjavesialueisiin on nykyisen ampumaratatoiminnan lupaehtojen ydinkysymys. Ampumarata-alueen tutkiminen on tärkeää selvittäessä tieteellisesti, jotta jokaisen ampumaradan lupaehdot olisivat oikeudellisesti tasapuoliset. Maaperä ja pohjavesi tutkimuksin selvitetään maaperän, orsiveden ja pohjaveden näytteiden perusteella tämänhetkinen tilanne ampumaradalla. Ratkaisevaa on maaperän sedimentin rakenne, paksuus ja happamuus sekä pohjaveden sijainti ja virtaussuunta. Ampumaratojen tutkimisessa merkittävintä on maaperän laatu josta olisi hyvä tutkia maaperän rakeisuus, ominaispinta-ala, mineraalikoostumus, orgaanisen aineksen määrä, happamuus, hapetus pelkistysominaisuudet, maaperän kosteus ja suotoveden määrä. Tarkemmalla tutkimisella saadaan selville orgaanisen aineksen määrä ja laatu, joka vaikuttaa lyijyn kulkeutumiseen maaperässä. (Pohjoiskarjalan Ympäristökeskus 2002, 139.)

Ampumaurheiluliiton ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Jorma Jussila kertoo Urheiluampuja lehdessä seuraavasti, jos ampumaradalla aloitetaan ampumaan teräshauleilla niin teräs muodostaa lyijyn kanssa galvaanisen parin jolloin lyijyn liukeneminen lisääntyy. Jussila kertoo myös, että uuden ampumaratalain asettaminen voimaan toisi yhteneväiset päätökset jokaiselle ampumaradalle. (Urheiluampuja 2009, 24.)

4.2 Melututkimukset

Ampumaradan toiminnan aiheuttama melusaaste on toinen merkittävä seikka ampumaradan lupaehtoihin vaikuttava tekijä. Ampumaratojen toimintaan vaikuttava meludesibelirajaksi on määritelty 65 desibeliä. Suomessa ratojen lupaehtoihin liitetty meluehto on tarkistettu varsinkin taajamien läheisyydessä olevien ratojen lupaehtoissa. Lupaehtojen melutason mittaaminen on joskus vaikeaa lähellä olevan autoliikenteen ja lentoliikenteen aiheuttaman taustamelun sekoittumisen takia. Melumittaus tapauksien lisääntymistä aiheuttaa myös ampumaratojen lähelle kaavoitettujen uusien asuinalueiden takia.

Ampumaradan omistajan on tapauskohtaisesti tehtävä ympäristöluvan hakemisen vuoksi radan läheisyydessä melunmittaus tutkimus. Melunmittauksessa käytetään A- painotettuna enimmäistasona impulssiaikavakiolla määritettyä arvoa asumiseen käytettävillä alueilla, 65 desibeliä ja loma- asumiseen käytettävillä sekä luonnonsuojeluun varatuilla alueilla 60 desibeliä. Mittaus on tehtävä ulkopuolisella asiantuntijalla ja todellisissa melua aiheuttavissa ammutatilanteissa. Mittaus on suoritettava ympäristöministeriön ohjeiden ja säädösten mukaan. (Ympäristöministeriö 2010, hakupäivä 28.2.2010.)

4.3 Turvallisuuskatsaus

Poliisiviranomaiset katsovat pyydettyä vanhan ampumaradan tämänhetkisen turvallisuustilanteen, jos esimerkiksi ampumarataa laajennetaan. Uuden ampumaradan turvallisuuskatsaus suoritetaan yleisen turvallisuuden kannalta. Vanhan ja uuden ampumaradan turvallisuuskatsauksessa otetaan huomioon luotien ja haulien lentoradat sekä kimmokevaaran mahdollisuus. Tapauskohtaisesti tarkastellaan aitarakenteiden tarpeellisuus, ennalta ehkäisemään eläinten ja ihmisten tahaton kulkeutuminen ampumaradalle.

Ampumaradalle suositellaan myös varoituskylttien asentamista maastoon ja kulkureittien varrelle. Ampumakilpailujen aikana yleensä suositellaan asettamaan punainen lippu esimerkiksi lipputankoon ammuntojen aikana. Ampumaradoille asennetaan usein turvapuomi estämään luvaton kulku ampumarata alueelle, jos tiealue päättyy rata-alueelle. Ampumarata-alueen yleinen turvallisuus on otettava huomioon ampumaratarakentamisessa ja kaavoituksessa.

Ampumarata alue on merkittävä kaavaan, jotta alueen läheisyyteen ei sijoitettaisi muita toimintoja, lisäämään tarpeettomia vaaratilanteita. Ampumaradalle on sijoitettava ampumaradasta info- ja varoituskylttejä, jos radalle on mahdollista tulla yleistä tietä pitkin ulkopuolisia kävijöitä. Varoituskyltit on sijoitettava teiden ja kulkureittien varrelle. Lisäksi on nostettava punainen merkkilippu lipputankoon, jos ampumaradalla sellainen on. Suositeltavaa olisi myös aidata rata-alue riistaraidalla ennaltaehkäisemään eläinten kulkeutuminen ampumarata-alueelle. Usealle ampumarata alueelle tulisi asettaa puomi, jos ampumarata-alueen läpi ei mene yleistä tietä.

5 TIEDOTTAMINEN JA MIELIKUVAT

Metsästäjien, urheiluampujien suuritöisin ja vaikein asia on julkisen kuvan muodostaminen viimeaikaisten tapahtumien takia, vaikka kouluampumistapausten taustalla ei olisi metsästyksen ja ampumaurheilun kanssa mitään yhteistä tekijää. Median kanssa tehtävä yhteistyö on merkittävä osatekijä, joka olisi otettava huomioon jokaisessa metsästys ja ampumaseurassa, kun luodaan suhteita sidosryhmiin ja suureen yleisöön.

Media on luultavasti nyky maailman vahvin instituutio. Medialla on valtaa vaikuttaa ihmisten mielikuviin ja muokata ihmisten ajatuksia maailman ilmiöistä, yrityksistä ja yksilöistä. Tiedotusvälineiden välittämää kuvaa maailmasta pidetään luotettavampana kuin mitään muita tiedon lähdettä, ehkä ystävän kertomusta tai arvostettua tutkimusta lukuun ottamatta. (Forssell 2007, 19.)

Kun toimittaja lähtee tekemään juttua jostakin aiheesta, toimittajan ensimmäinen ajatus on katsoa, mitä ja miten yhteisö tai yritys kertoo itsestään omalla verkkosivullaan. Medialle on tärkeintä löytää ajantasainen asiantieto ja päivitetty yhteistiedot tulevan juttuaiheen kokoamisen taustatiedoiksi. (Forssell, 2007.123.) Valokuvien ja kuvastojen mahdollisuuksia on vähätelty median ammattilaisiin kohdistuvana vaikutuskeinona, valokuvien merkitys on edelleen suuri muokkaamaan, niin ammattilaisen kuin suuren yleisön mielikuvia eli yksi kuva voi vastata tuhatta sanaa. (Forssell 2007, 124.)

Keinoja vaikuttaa mediaan ja median tuottamaan sanomaan, voivat olla ydinviestien selkeys ja johdonmukaisuus oman yrityksen tai yhteisön perusajatuksiin esimerkiksi visioon ja strategiaan pohjautuen. Muista rakentaa mediasuhteita pitkäjänteisesti ja rakenna luottamussuhdetta myös mediaan päin, muista kuitenkin luoda suhteita useaan mediatoimittajaan yhden suhteen sijasta. Asiakas ja toimittaja tulee ottaa huomioon samalla lailla ja tasapuolisesti, jolloin toimittaja tekee jutun omien kokemusten pohjalta joko negatiivisen ja positiivisen näkökantansa mukaan. (Forssell 2007, 174.)

Yhteisöt tarvitsisivat yleensä oman viestinnän ammattilaisen joka toimisi yhteistyössä ulkopuolisen mediakentän ja sidosryhmien kanssa. Yhteisöjen organisaatiossa työskentelevä tiedottaja on yhteisön sisäinen tiedottaja ja yhteysassistentti toimittajiin sekä sidosryhmiin päin. Tiedottajalla on usein erisuuruisia resursseja riippuen yhteisön satsauksesta luoda yhteyksiä sidosryhmiin ja toimittajiin. Tiedottaja tarvitsee usein käytännön taitoja, joita tärkeimpiä ovat kirjoittaminen, esiintymiskyky ja viestinnän organisointitaito. (Ikävalko 1999, 80.)

Viestinnän tärkein asia on keskustella ja puhua samaa kieltä kohderyhmän kanssa. On syytä esittää asiat mahdollisimman yksinkertaisesti jotta sanoman perusidea tulisi selväksi ja vastaanottaja ei kokisi, että salataan jotakin. Tiivistä sanoma yhteen ydinlauseeseen ja perustele, selitä ydinasian taustoja tarpeen mukaan. (Ikävalko 1999, 55.)

6 AMPUMARADAN LUPAOPPAAN TEKEMINEN

Ampumarataoppaan tekemisen aloitin käytännössä kesällä 2009, kun kuulin usean metsästäjän ja ampumaurheilun harrastajan viestejä usean ampumaradan sulkemisuhan takia. Aihe rupesi kiinnostamaan erityisesti perehtyessäni ampumaratojen lupa- ja asiapapereihin. Opinnäytetyön aiheita pohtiessani ajatukset siirtyivät väkisin tähän yhteiskunnallisesti tärkeään satojen- tuhansien ihmisten harrastukseen vaikuttavaan asiaan.

Ampumarataoppaan perusideana on keskustelu, viestintä ja asioiden selvittäminen etukäteen, jotta neuvotteluasemat olisivat parhaat mahdolliset esimerkiksi ympäristöluvan hakuprosessin alkumetreillä. Ei voida olettaa että jokaisen ampumaradan vastuhenkilöt olisivat perillä kaikista tärkeistä asiaseikoista. Oppaan tekeminen alkoi sirpaleisen ja hajanaisen sekä suppean tietopohjan pohjalta teorian kokoamisella. Yllättäen tiedonhankinta päättyi usein huomioihin, että lakia jostakin asiasta ei ole olemassa tai laki on lähes sata vuotta vanha. Uusia lakeja ollaan juuri tällä hetkellä laatimassa ja päivittämässä, joten asiat tulevat lähitulevaisuudessa muuttumaan. Vielä emme tiedä vähentääkö uudet säännökset ja lait oikeusprosesseja ja riitatapauksia. Ampumaradan lupaopasta tehdessä olen myös lähettänyt ajatuksiani poliisi ja ympäristöviranomaisille. Palautetta on tullut ympäristöministeriöstä asti.

Mahdolliset uudet lakiehdotukset ja säädökset ovat tuoneet haastetta koko kirjoitusprosessin ajan. Toistaiseksi yhtään lakiasetusta tai säädöstä ei ole tullut eduskunnasta vielä ulos, joten osa raportissa mainituista asioista ovat vielä vahvistusta vailla. Joka tapauksessa uusia lakiesityksiä on tulossa eduskuntaan vuonna 2010 ja 2011. On vielä vain arvailujen varassa miten ne vaikuttavat todellisuudessa ampumaratojen tulevaisuuteen ja käyttöön.

Ampumaradan lupaoppaan tekeminen oli mielenkiintoista ja osin haastavaa poliittisten päätösten viivästyisestä johtuen. Oppaan lukeminen antaa mahdollisuuksia selvittää ennakkoon niitä karikoita joita syntyy ampumaratojen

lupaprosesseissa. Ampumaradat ovat kuin ei kenenkään omaisuutta ja ei ole aina selvillä kuka huolehtisi ampumaradoista. Ilman ampumaratoja emme todennäköisesti tulisi toimeen vaikka kuinka haluaisimme.

Oppaan tekeminen oli mielenkiintoista ja mukavaa. Oppaan kohderyhmä ja nimi muuttui tekemisen aikana, mutta pidin sitä onnistuneena ratkaisuna koska oppaan tekeminen selkeytyi. Mielestäni oppaan kohderyhmä eli omistajat hyötyy oppaasta enemmän kuin viranomaiset, jotka toki myös tarvitsevat selkeämpiä ohjeita ja uusia lakisäädöksiä.

Työn tekemisen yksi haastavista seikoista oli oman tiedon ja tietämyksen erottaminen aikaisemmasta kirjoitetusta tietoperustasta, olen mahdollisuuksien mukaan yrittänyt olla tuomatta omia ajatuksiani sekä mielipiteitäni kirjoitusprosessiin. Toivottavasti oma asenteellisuuteni ei näy taustalla kovinkaan paljon, jos niin olisi käynyt vertaisarvioijat ja ohjaava opettaja ovat niin sanottuna ulkopuolisena tarvittaessa huomauttaneet.

Oppaan valmistuttua olen kohtuullisen tyytyväinen lopputulokseen. Tavoitteena oli tehdä ampumaradan omistajille tiivis ja selkeä opas lehti, joka olisi helppolukuinen ilman turhia sivupolkuja. Ampumarata oppaan tekeminen esimerkiksi viiden vuoden päästä olisi todennäköisesti taas ajankohtainen, koska silloin todennäköisesti uudet lait ja säännökset olisivat valmistuneet eduskunnasta.

Oppaan jatkokehityksenä voisi ajatella viranomaisten ja ampumaratojen omistajien kanssa tehtävä yhteistyö jossa aidosti haettaisiin ratkaisuja nykyisiin ongelmiin. Ympäristöministeriön asettama toimikunta voi halutessaan ratkaista nykyiset ongelmat, jos vain toimikunta onnistuu tehtävässään. Itselle tai toiselle opiskelijalle voisi tulla kysymykseen selvittää tutkimuksen keinoin ampumaratojen omistajien, käyttäjien, viranomaisten, kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa, jonkin maakunnallisen alueen ampumarataverkoston kokonaisvaltaista kehittämistä.

7 POHDINTA

Ampumarataoppaan tekeminen oli mielestäni tullut ajankohtaiseksi uusien ympäristölakien myötä. Uuden ympäristöluvan hakeminen vaikeutui selkeästi, erityisesti puhuttaessa vanhojen vuosikymmeniä käytössä olleille ampumaradoille. Kuntien ympäristölautakuntien jäsenistö koostuu luottamusmiehistä ja kunnallispolitiikoista, jotka tekevät päätöksiä virkamiesten valmistamista esityksistä. Päätökset voivat olla esimerkiksi samasta ampumaradasta erilaiset, joka herättää ajatuksia tasapuolisesta kohtelusta ampumaradoille myönnettävistä ympäristöluvista. Ampumaratojen hyödyllisyys ja yhteiskunnallinen tarve saattaa jäädä usein pintapuolisen tai tunnepohjaisen päätöksen tasolle.

Tutkittaessa tarkemmin ampumaratojen lupaperusteita voidaan huomata, että jokaisella ampumaradalla on aina jokin, usein pienikin syy olla myöntämättä ampumaradalle lupa. Ampumaratojen omistajille ampumaradan lupaprosessin eri vaiheissa tulee tilanteita jolloin keinot ja tiedot ovat puutteelliset toimivaan keskusteluyhteyteen eri viranomaisten kanssa. Valmisteilla oleva mahdollinen uusi ampumaratalaki tai ohjeistus olisi tarpeellinen selkeyttämään ja yhdenmukaistamaan ampumaratojen ympäristölupien hakuprosessia.

Oikeustapauksien määrien lisääntyminen ampumaratojen ympäristölupaprosessien seurauksena on yhteiskunnan varojen suurta tuhlausta, jonka seurauksena vaikeutetaan yhteiskunnallisesti merkittävän harrastuksen ampumaurheilun ja metsästyksen harjoittamista. Muutamissa tapauksissa pienetkin korjaukset ampumaratalupien hakupapereissa tai muissa asiapapereissa estäisi vuosikausien riitelyn eri oikeusasteissa.

Ampumarataverkoston rappeuttaminen ohjaa metsästäjiä harjoittelemaan epävirallisille ampumaradoille, jotka saattavat aiheuttaa turvallisuus ja ympäristöriskejä. Ampumaurheilun tulevaisuus näkymät ovat vaakalaudalla jos tasapuolinen mahdollisuus harjoitteluun estetään. Ampumaurheilun harrastajan

taloudellinen kyky harrastaa vaikeutuu jos ampumaradat sijaitsevat pitkien matkojen takana. Oppaan tavoitteena on juuri antaa ajatuksia pienten ampumaratojen omistajille näkemyksiä ja ajatuksia säilyttää paikallinen pieni ampumarata, joka on elintärkeä metsästäjille ja urheiluampujille harjoittelupaikkana. Ampuma- ase lain, ampumaradan lupaprosessin uudistus ja metsästäjien keskusjärjestön uudistukset herättävät myös kysymyksiä tuovatko uudet lait lisärasitteita vai helpotusta metsästäjille ja ampumaurheilijoille. Ampumaradan pitkäaikainen kehittämistyö ja ratatoiminnan aktiiviharrastajien vuosikymmenien vapaaehtoinen talkootyö olisi turvattava myös seuraamalla tarkasti alueen viranomaisien ja aluepolitiikan suunnitelmia.

Ampumaradan omistajista ja käyttäjistä olisi syytä koota oma asiantuntijaryhmä, joka tarkistaisi vuosittain oman ampumaradan kaavoitusmerkinnän, pohjavesiluokituksen, turvallisuusseikat ja melutorjunnan sekä muut esille tulevat seikat. Ennakkoselvitykset estäisivät sen, että ei tulisi esteitä jatkaa toimintaa jo vuosikymmeniä alueella olleelle ampumaradalle. Muutokset kaavoituksessa, pohjavesiluokituksessa ja turvallisuusmerkinnöissä saattavat estää ampumaradan käytön. Ennen kaikkea uuden ampumaradan perustaminen on usein vaativa, kallis ja pitkälinen projekti, melu ja ympäristöselvitysten sekä kaavoituksen takia.

Yksi tärkeimmistä seikoista joka ei kuulu edellä mainittuihin ympäristö, kaavoitus ja turvallisuus seikkoihin on julkisuuskuvan muodostaminen suurelle yleisölle median kautta, sitä ei kannattaisi nyky-yhteiskunnassa vähätellä. Julkisuuskuvan muodostaminen vaikuttaa kuitenkin jonkin verran luottamushenkilöihin, politiikkoihin ja jopa virkamiehiin. Julkisuuskuvan rakentaminen on pitkäjänteistä työtä metsästyksen ja ampumaurheilun harrastamiseen vaikuttava asia, nyt ja tulevaisuudessa. Metsästys ja ampumaurheilu liikuttavat suuria kansanjoukkoja ja on suomalaisen yhteiskunnan yksi tärkeä ominaispiirre. Asioiden julkituonti rehellisesti ja selkeästi suurelle yleisölle olisi kaikille harrastajille elintärkeää, jotta voisimme jatkaa harrastustamme tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Ampumaurheiluliitto. 2010. Hakupäivä 11.1.2010
<http://www.ampumaurheiluliitto.fi/esittely>
- Ampumaurheiluliitto. 2010. Hakupäivä 11.2.2010
http://www.ampumaurheiluliitto.fi/nuoriso/hieno_harrastus
- Eduskunta haku ja asiakirjahaku. 2010. Hakupäivä 31.1.2010
[http://217.71.145.20/TRIPviewer/show.asp?tunniste=HE+106/2009&base=erhe
&palvelin=www.eduskunta.fi&f=WORD](http://217.71.145.20/TRIPviewer/show.asp?tunniste=HE+106/2009&base=erhe&palvelin=www.eduskunta.fi&f=WORD)
- ELY- keskus. 2010. Hakupäivä 22.2.2010
<http://www.ely-keskus.fi/fi/ELYkeskukset/Sivut/default.aspx>
- Forssell, J. & Laurila, E. 2007. Hyvät media suhteet. Juva: WS Bookwell Oy
- Hollo, E. 2009. Johdatus ympäristöoikeuteen. Helsinki: Talentum media Oy
- Lehikoinen, H. 2009. Osijekin ympäristöseminaari. Urheiluampuja 81(4), 24
- Lindroos, S. ym. Ampumarata-alueiden pilaantunut maaperä. Pohjoiskarjalan ympäristökeskus 2002 Gummerus 2002 Jyväskylä
- Lukkarinen, M., ympäristöneuvos, Elinkeino, liikenne ja ympäristökeskus. 2010. Haastattelu 26.1.2010. Tekijän hallussa.
- Metsästäjälitto. 2010. Hakupäivä 22.1.2010
<http://www.metsastajaliitto.fi/?q=node/89>
- Metsästäjien keskusjärjestö. 2010. Hakupäivä 11.1.2010
http://www.riista.fi/?mag_nr=11
- Metsästäjien keskusjärjestö. 2010. Hakupäivä 11.1.2010
http://www.riista.fi/?mag_nr=8&group=00000175
- Metsästäjien keskusjärjestö. 2010. Hakupäivä 11.1.2010
http://www.riista.fi/index.php?group=00000123&mag_nr=9
- Metsästäjien keskusjärjestö. 2010. Hakupäivä 28.2.2010
http://www.riista.fi/index.php?group=00000287&mag_nr=8
- Nikunlaakso, M. 2009. Uhkia ja mahdollisuuksia. Metsästäjä 58(6), 48
- Poliisi hallinnon tiedotuslehti 2001/4 Hakupäivä 18.1.2010
[http://www.poliisi.fi/poliisi/periodic.nsf/vwArchivedDocuments/7CAB6CD41D8C7
404C2256B83002FD18F](http://www.poliisi.fi/poliisi/periodic.nsf/vwArchivedDocuments/7CAB6CD41D8C7404C2256B83002FD18F)

Reserviläisliitto. 2010. Hakupäivä 11.1.2010
<http://www.reservilaisliitto.fi/toiminta>

Reserviläisliitto. 2010. Hakupäivä 11.1.2010
<http://www.reservilaisliitto.fi/toiminta/ammunta>

Sisäasiainministeriö. 2010. Hakupäivä 22.2.2010
<http://www.intermin.fi/arpajaisase>

Suomen metsästäjä ja kalastusliitto. 2010. Hakupäivä 11.1.2010
<http://www.eramies.org/NewFiles/historia.html>

Suomen kuntaliitto. 2002. Hakupäivä 22.2. 2010
http://www.google.com/search?hl=fi&rls=com.microsoft%3Afi%3AIE-SearchBox&rlz=117SUNA&q=Kunnan++ymp%C3%A4rist%C3%B6suojelu+teht%C3%A4v%C3%A4t+lains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6ss%C3%A4&btnG=Haku&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=

Viitanen, M. 2009. Ampumaurheiluliiton arvot. *Urheiluampuja* 81(1), 28- 29

Viitanen, M. 2009. Eduskunnan tavoitteena toimiva ampuma- aselaki. *Urheiluampuja* 81(6) 34- 35

Vikberg, P. 2007. Metsästyssuuratutkimus. *Metsästäjä* 56(4), 40

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Ympäristöministeriö. 2010. 9.2.2010
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=587&lan=fi>

.

